



**Natura 2000-handleplan 2016–2021**

## **Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose**

**Natura 2000-område nr. 134**

**Habitatområde H118**

**Fuglebeskyttelsesområde F106**

## Kolofon

**Titel:** Natura 2000-handleplan for Arresø, Ellepose og Lille Lyngby Mose

**Udgiver:**

Gribskov Kommune  
Rådhusvej 3  
3200 Helsingør  
www.gribskov.dk

Halsnæs Kommune  
Rådhuspladsen 1  
3300 Frederiksværk  
www.halsnaes.dk/

Hillerød Kommune  
Trollesmindealle 27  
3400 Hillerød  
www.hillerod.dk

**År: 2017**

**Forsidefoto:** Rørhøg, han, med redemateriale flyver over rørskoven langs Arresø. Foto: Ole Andersen, Naturstyrelsen.

Må citeres med kildeangivelse.



## Indhold

Resumé.....	2
Baggrund.....	3
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan .....	4
Behov for indsatser .....	7
Indsatser fordelt på aktør.....	8
Prioritering af den forventede indsats .....	9
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse .....	10
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.....	11



Foto: René Andersen

Sump-hullæbe vokser i rigkærene i Ll. Lyngby Mose. Mange af rigkærene ved Arresø har en kalkholdig jordbund, da de ligger på tidligere havbund med muslingskaller. Det giver mulighed for en meget artsrig flora med flere arter af orkidéer, vibefedt, leverurt og andre sjældne planter.

## Resumé

Handleplanen for Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Natura 2000-området er udpeget på grund af en væsentlig forekomst af følgende naturtyper og arters levesteder; kalkoverdrev, rigkær, skovbevokset tørvemose, elle- og askeskov, stor vandsalamander og stor kærguldsmed foruden ynglende rørdrum og rørhøg, samt trækkende havørn, fiskeørn og stor skallesluger.

Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i arbejdet med at beskytte disse arter og naturtyper, men medvirker også til en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Målet er at bevare og fremme bestandene af de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte.

Kommunerne og offentlige lodsejere skal være særligt opmærksomme på naturtyperne kalkoverdrev, tidvis våd eng og rigkær, samt arten stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området og er i tilbagegang. Desuden skal der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne kalkoverdrev, og rigkær med henblik på at gøre arealerne mere robuste overfor pludselige hændelser (fx ekstreme vejrforhold), og for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer, eller for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem NaturErhvervstyrelsen.



Rørskoven langs kanten af Arresø er levested for rørhøg og rørdrum, som er nogle af fuglene på udpegningsgrundlaget. Foto: Jakob Lausen, Halsnæs Kommune.

## Baggrund

Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Gribskov Kommune, Halsnæs Kommune og Hillerød Kommune, i dialog med Naturstyrelsen Nordsjælland, på grundlag af Natura 2000-plan for Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Naturstyrelsen er ansvarlig for plejeplaner for Miljø- og Fødevarerministeriets arealer. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel 6.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 425 af 18. maj 2016). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

## Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

**Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:**

	<b>Indsats</b>	<b>Kommunalt ejet</b>	<b>Privatejet</b>
<b>Gribskov Kommune</b>	Sikring af levesteder for stor kærguldsmed, se tabel 3		Oprensning/rydning omkring vandhuller
	Etablering af levesteder for stor kærguldsmed, se tabel 3		Etablering af vandhuller
	Afgræsning af rigkær ved Ellemosen		1,5 ha*
	Rydning af rød-el til gavn for rigkær		1 ha*
	Afgræsning af rigkær ved Arresø		2 ha*
<b>Halsnæs Kommune</b>	Græsningspleje rigkær		12 ha
	Hegning rigkær		7 ha
	Rydning af ellesump		1,7 ha
	Opsætning af særlige fiskeørn-reder		2 stk.
	Vandhulspleje/etablering for stor vandsalamander		10 stk.
<b>Hillerød Kommune</b>	Planlagt dialog med lodsejere i Ll. Lyngby Mose om hensigtsmæssig pleje af rigkær		12,7 ha

\* Ejer har udført indsats, Gribskov Kommune har haft dialog med ejerne om pleje af rigkær.

**Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:**

	<b>Indsats</b>	<b>Kommunalt ejet</b>	<b>Privatejet</b>
<b>Gribskov Kommune</b>	Ingen indsats*		
<b>Halsnæs Kommune</b>	Ingen indsats		
<b>Hillerød Kommune</b>	Forundersøgelse naturlige vandstandsforhold i rigkær, LI. Lyngby Mose**		37 ha

\*En ejer har ansøgt og opnået tilskud til græsning af artsrigt rigkær. Kommunen har været i dialog med ejer om behov for yderligere hjælp til pleje, rydning mm.

\*\*Der er etableret naturlige vandstandsforhold i 6,7 ha rigkær i LI. Lyngby Mose på arealer ejet af Naturstyrelsen. Projektet er faciliteret af Hillerød kommune.

Ud over de ovennævnte indsatser har kommunen søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

#### Gribskov Kommune

Gribskov Kommune har i begge planperioder en handleplan for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo, der pålægger lodsejere i kommunen at bekæmpe kæmpe-bjørneklo effektivt. Planen har fungeret under hele sidste planperiode og vil fungere i den kommende planperiode også.

#### Halsnæs Kommune

Halsnæs Kommune har i begge planperioder en handleplan for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo, der pålægger lodsejere i kommunen at bekæmpe kæmpe-bjørneklo effektivt. Planen har fungeret under hele sidste planperiode og vil fungere i den kommende planperiode også. Derudover har Halsnæs Kommune kortlagt og vil iværksætte bekæmpelse af rynket rose indenfor udvalgte dele af Natura2000-området samt kortlagt og iværksat bekæmpelse af pileurt-arter på samme vis.

Halsnæs Kommune har plejet og/eller nyetableret 10 vandhuller med bestande af stor vandsalamander indenfor eller i tæt tilknytning til Natura-2000-området, herudover opsat 2 redeplatforme for fiskeørn og havørn.

#### Hillerød kommune

Der er afholdt borgermøde i samarbejde med Nordsjællands Landboforening, hvor der blev informeret om indholdet i Naturhandleplanerne og tilskudsmuligheder til naturplejeprojekter. Alle lodsejere med kortlagte habitatnaturtyper blev inviteret.

I samarbejde med Naturstyrelsen er der afholdt en naturvandring med ca. 100 deltagere. Her blev der vist eksempler på naturtyper og levesteder for arter, samt fortalt om konkrete projekter i området.

I september 2016 er afholdt en ekskursion med Grønt Råd i Natura2000-område nr. 134, for at besigtige projekter gennemført i forrige planperiode (hydrologi-projekt) og drøfte pleje af kortlagte habitatnaturtyper.

Kommunen har vedtaget en handleplan for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo, der pålægger lodsejere i kommunen at bekæmpe kæmpe-bjørneklo effektivt. Indsatsplanen har fungeret i sidste del af planperioden 2010-2015 og vil fungere i den kommende planperiode.

#### Naturstyrelsen

Naturstyrelsens udførte indsatser for perioden 2009-2015 fremgår af Tabel b s. 10. i Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplan 2016-21 for Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemosen og Lille Lyngby Mose.

**Tabel 3. Der er iværksat følgende Life-projekter:**

<b>Gribskov Kommune</b>	Dialog om mulighed for Life-projekt på 5,6 ha rigkær. Undersøge optimal hydrologi for rigkær. For lille projektområde.
	I regi af et igangværende Life-projekt (Dragonlife) er der etableret 2 vandhuller og oprenset 2 vandhuller for stor vandsalamander
	I regi af et igangværende Life-projekt (Dragonlife) er der etableret 3 nye vandhuller for stor kærguldsmed og stor vandsalamander, samt oprenset 10 vandhuller og ryddet omkring vandhullerne.
<b>Hillerød Kommune</b>	I regi af et igangværende Life-projekt (Dragonlife) er der gennemført 8 vandhulsprojekter (oprensning, nygravning, udvidelse, fjernelse af fisk) som kan gavne stor vandsalamander, som er på udpegningsgrundlaget.



Isfugl yngler i skrænter ved åer og søer med klart vand.  
Foto: Lars Falck.



Havørn fouragerer over Arresø og raster ofte yderst i LI. Lyngby Mose  
Foto: Axel Mortensen.



## Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i Natura 2000-plan (se link på s. 5). På baggrund af dette har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

**Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne opgjort pr. kommune og samlet\***

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst	Hal: 1,7 ha	Hil: 1,3 ha	Op til 3 ha
	Forbedring af hydrologi	Hil: 6,7 ha		Op til 6,7 ha
	Græsning eller høslæt	Gri: 4 ha***	Gri: op til 1 ha	Op til 41,3 ha
		Hal: 12 ha	Hal: op til 2 ha	
Hil: 22,3 ha				
Skovnaturtyper uden fredskovspligt*	Skovnaturtypebevarende drift og pleje		Gri: op til 1,9****	Op til 1,9****
	Urørt skov	Hil: 0,3 ha		Op til 0,3 ha
	Forbedring af hydrologi			
Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	Se naturhandleplan for første planperiode		
	Urørt skov			
	Forbedring af hydrologi			
Sammenbinding af naturtyper	Rigkær		Hal: op til 0,1 ha	Op til 1,6 ha
			Hil: op til 1,5 ha	

Hal: Halsnæs Kommune; Gri: Gribskov Kommune; Hil: Hillerød Kommune

\* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

\*\* Indsatsen videreføres fra sidste planperiode da de vedtagende skovhandleplaner gælder i 12 år, dvs. perioden 2010-2021.

\*\*\* På 4 ha i Gribskov Kommune har ejeren udført indsats, Gribskov Kommune har haft dialog med ejerne om pleje af rigkær.

\*\*\*\* De 1,9 ha ligger i Gribskov Kommune. Arealet af skovnatur er ca. 34 ha i Gribskov Kommune i 1. planperiode. Der har kun været udført en basis-kortlægning af skovnatur, da planer for skovnatur sker hvert 12. år. Kortlægningen af de 34 ha, som er registreret i 1. planperiode ses på Danmarks Miljøportal under 'Devano-kortlægning'.

**Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper opgjort pr. kommune og samlet\***

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Sikring af nye søer og oprensede søer – til gavn for stor kærguldsmed og stor vandsalamander		Gri: op til 3 nye og 10 oprensede	Op til 21 stk.	
		Hil: op til 8 oprensede		

Gri: Gribskov Kommune; Hil: Hillerød Kommune

\* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

## Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne. Det drejer sig om følgende retningslinje:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) med henblik på at gøre arealet mere robust a) overfor pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller c) for at bidrage til etablering af større driftsenheder

Tabel 6 angiver den aftalte opgavefordeling mellem handleplanmyndighederne. Naturstyrelsen Nordsjællands indsatser fremgår af bilag 1

**Tabel 6. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere**

Indsats	Handleplanmyndighed		Offentlig lodsejer	Total
	Hillerød Kommune	Halsnæs Kommune	Naturstyrelsen Se bilag 1	
Sikring af sammenhæng mellem forekomster af rigkær og kalkoverdrev	Op til 1,5 ha	Op til 0,1 ha		Op til 1,6 ha



Rigkær langs Arresø, som holdes lysåbent ved afgræsning med kreaturer.  
Foto: Kristian Søgaard, Hillerød Kommune.

## Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4 og 5). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

### Gribskov Kommune

Vi vil prioritere pleje af lysåbne naturtyper ved enten græsning eller høslæt og evt. rydning efter behov og tager initiativ til dialog med ejere om plejen.

For at sikre levesteder for stor kærguldsmed og stor vandsalamander vil vi pleje lysninger om vandhullerne ved rydning efter behov og i dialog med ejere.

### Halsnæs Kommune

Vi vil prioritere nye plejeinitiativer af naturtypen rigkær.

### Hillerød Kommune

Vi vil prioritere plejeinitiativer af naturtypen rigkær.

## Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er i Gribskov, Halsnæs og Hillerød Kommuner hensigten at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

**Tabel 7. Forventet plan for interessentinddragelse**

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Drøfte handleplanen i Det Grønne Dialogforum	Kommunen afholder møder 4 gange årligt.	Hele planperioden	Gribskov
Dialog med relevante lodsejere/grundejerforeninger	Dialog om: <ul style="list-style-type: none"> <li>• hegning og rydning for sikring af lysåben natur</li> <li>• sikring af skovnatur</li> <li>• græsningstryk og plejemetoder (afbrænding, græsning, afskrælning)</li> </ul>		
LDP- midler	Efter behov kontaktes relevante lodsejere/grundejerforeninger om mulighed for at søge LPD-midler.		
Samarbejde med fagspecialister	Efter behov etableres sparringsgruppe med fagspecialister der har relevans for de enkelte habitatområder.		
Natura 2000 - ture	Offentlige ture i Natura 2000-områder - formidling og dialog. Eventuelt inviteres/efterlyses lokale borgere der ligger inde med naturfaglig viden.		
Drøfte handleplanen i Det Grønne Råd	Kommunen afholder møder 2-4 gange årligt		
Drøfte handleplanen i Grønt Råd	Kommunen afholder møder 2-4 gange årligt	Hele planperioden	Hillerød
Etablering af naturlige vandstandsforhold i rigkær i Ll. Lyngby Mose	Drøftelser genoptages jf. allerede gennemført forundersøgelse	Andet halvår af 2017	Hillerød
Græsningsaftaler for rigkær	Dialog med lodsejere i Ll. Lyngby Mose om forlængelse af græsningsaftaler	Første halvår af 2017	Hillerød

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysisk bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

## Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

### Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. 134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose

Natura 2000-området er på 4.772 ha langt den største del er statsejet, ca. 4.429 ha., og omfatter Danmarks største sø, Arresø på 4.070 ha, de to store moseområder Ellemose og Lille Lyngby Mose, samt skovene Arresødal Skov, Auderød Skov og Sonnerup Skov, som alle grænser op til Arresø.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og/eller arters levesteder: næringsrig sø (3150), kalkoverdrev (6210), rigkær (7230), skovbevokset tørvemose (91D0), elle- og askeskov (91E0), stor vandsalamander og stor kærguldsmed foruden ynglende rørdrum og rørhøg samt trækkende havørn, fiskeørn, isfugl og stor skallesluger. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse, og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

#### Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

##### Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
6210	Kalkoverdrev	4,4
7140	Hængesæk	0,7
7230	Rigkær	31,1
<b>I alt</b>		<b>36,1</b>

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger, og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) med henblik på at gøre arealet mere robust a) overfor pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller c) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Naturstyrelsen vil være særligt opmærksomme på naturtyperne kalkoverdrev (6210), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) samt arten stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

## Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

**Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper**

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	31,0
			Naturtypebevarende pleje	30,5
			Naturlig dynamik	0,5
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,7
			Naturtypebevarende pleje	0,7
	6210	Kalkoverdrev	Sikring af naturtypen	4,4
			Naturtypebevarende pleje	4,4

**Tabel III: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper**

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7230	Rigkær	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,1

**Tabel IV: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper**

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7230	Rigkær	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	5,3
			Græsning	Eksisterende	25,2
			Andet areal uden drift	Eksisterende	0,5
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,5
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,1
	7140	Hængesæk	Græsning	Eksisterende	0,7
	6210	Kalkoverdrev	Græsning	Eksisterende	4,4

## Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

## Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på arealet forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for rørdrum og rørhøg inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for isfugl som ynglefuglsikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for havørn, fiskeørn og stor skallesluger som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering